

Presentació

El sistema de formació professional, que integra els subsistemes de formació professional inicial i de formació per al treball, és l'encarregat de facilitar que els ciutadans adquireixin, ampliin o mantinguin actualitzades unes competències laborals que els permetin accedir a un lloc de treball, reincorporar-s'hi o promocionar de categoria.

La formació professional és un element nuclear del sistema educatiu i laboral del nostre país, i esdevé imprescindible per disposar d'una massa qualificada i crítica de treballadors, la qual cosa facilita que les empreses puguin competir en un entorn cada vegada més globalitzat i competitiu.

En aquests moments de lleu recuperació econòmica i de canvis constants en els àmbits social, formatiu i laboral, la formació professional és objecte d'una atenció especial, d'estudi i d'anàlisi, motiu pel qual s'ha considerat oportuna la realització d'aquest monogràfic.

Els articles que integren el present monogràfic de la revista EDUCAR aporten noves dades i reflexions, producte majoritàriament d'investigacions recents que s'aproximen a la formació professional des de perspectives distintes i que prenen com a mostra àmbits geogràfics diversos (Galícia, Catalunya, Illes Balears, Espanya, Suïssa, Estats Units d'Amèrica i Bolívia).

El primer article, «La participación en la planificación territorial de la formación profesional del sistema educativo: La percepción de los agentes sociales», de Rego (Universidade da Coruña), Barreira i Rial (Universitat de Santiago de Compostel·la), té com a objectiu principal establir la relació entre la formació professional desplegada en el sistema educatiu i el desenvolupament socioeconòmic en els entorns comarcals de Galícia.

El text «Perspectiva de tutores y empresas sobre el desarrollo de las competencias básicas de empleabilidad en el marco de los programas de formación profesional básica», dels autors Olmos i Mas (Universitat Autònoma de Barcelona), analitza, a l'àrea metropolitana de Barcelona, la percepció que els tutors acadèmics dels programes de qualificació professional inicial (PQPI) i les empreses col·laboradores tenen sobre el perfil competencial dels joves, en relació amb les competències bàsiques d'ocupabilitat, i sobre com el disseny i el desenvolupament

pament d'aquests programes formatius (com a eina per al desenvolupament competencial) influeixen en l'adquisició de les esmentades competències.

Al tercer article, «Con d de *dual*: Investigación sobre la implantación del sistema dual en la formación profesional en España», de Marhuenda, Chisvert, Palomares i Vila (Universitat de València), s'hi analitza, des d'una perspectiva didactico-organitzativa, el procés d'implantació de la formació professional dual a Espanya, contrastant-ne també el potencial amb la formació en centres de treball.

El text «Implementation of Dual Training Programmes through the Development of Boundary Objects: A Case Study», de Gessler i Peters (Universität Bremen, Alemanya), analitza els programes emergents de formació dual als Estats Units d'Amèrica, centrant el focus d'atenció en la cooperació i en la interrelació que s'estableix entre escoles i empreses.

Al cinquè article presentat, «Análisis sobre el aprendizaje y la aplicación de las competencias generales en el contexto laboral: Estrategias de colaboración entre la formación profesional, la universidad y la empresa», de Fandos (Universitat Rovira i Virgili), s'hi examinen les pràctiques que l'alumnat realitza fora del centre educatiu com un espai que li permet aplicar i adquirir els coneixements, les habilitats i les destreses necessaris per incorporar-se al món laboral, fent una atenció especial als factors que influeixen en la transferència dels aprenentatges i en el desenvolupament de les esmentades competències.

Al text «La inserción laboral de los jóvenes y las jóvenes con titulación de formación profesional de grado medio y superior en España», de Salvà, Tugores, Adame i Oliver (Universitat de les Illes Balears), s'hi analitza la inserció laboral dels estudiants que han obtingut una titulació de cicle formatiu de grau mitjà (CFGM) o de cicle formatiu de grau superior (CFGS), considerant-hi variables com ara el *gènere*, el *salari*, la *temporalitat*, la *durada de la jornada laboral*, etc.

El setè article presentat, «Vocational education and training in Switzerland: A gender perspective. From socialisation to resistance», de Lamamra (Swiss Federal Institute for Vocational Education and Training, Suïssa), mostra com la formació professional dual a Suïssa és la via més seguida pels joves a l'ensenyament postobligatori, on la participació activa de les empreses proporciona un fort vincle amb el mercat laboral i amb les seves lògiques, de manera que aquest sistema arriba a funcionar com una avantsala del món laboral. La investigació analitza si hi ha discriminació i segregació laboral en funció del gènere i com els joves aprenen i/o s'enfronten a la divisió del treball i a les diferents normes existents segons el mencionat gènere.

L'últim article que conforma l'apartat monogràfic, «Diseño, experimentación y evaluación de un programa de formación de técnicos profesionales de la atención temprana en Bolivia», de Fernández, Gijón i Lizarte (Universidad de Granada), presenta el disseny basat en competències d'un programa experimental de formació de tècnics i professionals de l'atenció primerenca, com també els resultats obtinguts en realitzar l'avaluació de la satisfacció dels participants.

Com en tots els números de la revista EDUCAR, s'hi incorporen articles en els apartats «Temes d'investigació» i «Punts de vista», que aquesta vegada no estan vinculats al monogràfic, la qual cosa, però, no els resta gens d'interès.

Esperem que gaudeixin amb la lectura d'aquest número i, de la mateixa manera, desitgem contribuir amb elements nous al debat actual entorn de la formació professional i aportar, en la mesura del que sigui possible, alguns elements de reflexió, innovació i millora.

Òscar Mas-Torelló
Universitat Autònoma de Barcelona
Departament de Pedagogia Aplicada

